

Verslag Commissie Sociaal Domein

Datum	19-11-2025
Tijd	20:00 - 21:30
Locatie	Forumzaal, de Binding
Voorzitter	Trijntje Johanne Visser Hogeterp
Aanwezig	Willem Jan Mandersloot, Pauline Bovenkerk – van Oosterom, Carla Danenberg, Mike Walter, Friedel Nijman
Afwezig	Veronique Wanst, Carmen Bosscher, Anja Grim, Joke Visser, Francis de Nijs-Visser, Petra Feenstra

1 **Opening en mededelingen**

2 **Vaststellen verslag 24 september 2025**

Het verslag van de commissie sociaal domein van 24 september wordt vastgesteld.

3 **Ontwikkelmaatregelen Jeugd**

De stijgende jeugdzorgkosten en de wens om een meer passend systeem te hebben voor de jeugdzorg hebben geleid tot de hervormingsagenda Jeugd. In gemeente Dijk en Waard is een BDO benchmark gehouden en t.a.v. andere gemeenten bleek onze gemeente hogere kosten te hebben. In januari 2025 is een onderzoek van Van Dam opgeleverd waarin een analyse van de jeugdzorgkosten is gemaakt met mogelijke maatregelen om de stijgende kosten te beheersen. Het college heeft op 8 april 2025 het besluit genomen om zichzelf een inspanningsverplichting op te leggen van 5% generieke bespreking jeugdhulpkosten vanaf 2026 (exclusief prijsindexatie). Om deze doelstellingen te realiseren worden acht maatregelen geïmplementeerd. Voor de uitvoering hiervan is een investeringsbudget beschikbaar gesteld, zodat de maatregelen kunnen worden doorgevoerd.

Met de motie 'Zet de jeugd centraal' heeft de raad verzocht om actieve betrokkenheid bij de Hervormingsagenda Jeugd. De onderzoeksresultaten en mogelijke verbetermaatregelen zijn op 8 april 2025 tijdens een beeldvormende sessie aan de raad gepresenteerd (zie [Vergaderingen - Commissie Parelhof - 8 april 2025 - iBabs](#)). Daarnaast is op 22 januari 2025 in de commissie Sociaal Domein een toelichting gegeven op de Hervormingsagenda, inclusief de ontwikkeling van een stevig lokaal team. De commissie sociaal domein wordt nu meegenomen in de voortgang van de ontwikkelmaatregelen.

Doel en monitoring:

De maatregelen zijn erop gericht om de jeugdzorg toekomstbestendig en financieel beheersbaar te maken. Het centrale doel is een besparing van 5% op de jeugdzorgkosten vanaf 2026, ten opzichte van de realisatie in 2024 (exclusief indexatie). Daarnaast richten de maatregelen zich op het terugdringen van de instroom in de jeugdhulp, het vergroten van de uitstroom en het verkorten van de trajectduur en doorlooptijden. Ook wordt ingezet op het verlagen van de gemiddelde kosten per cliënt. Om de voortgang goed te kunnen volgen, wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een overkoepelende monitor. Deze monitor zal kwantitatief inzicht geven in de mate waarin de doelstellingen worden behaald, en kwalitatief verslag doen van de inhoudelijke voortgang van de maatregelen. Hierbij hanteren we het principe van "tellen en vertellen": cijfers en duiding zijn beide noodzakelijk om het totale beeld te begrijpen. De rapportages worden opgenomen in de reguliere planning- en controlcyclus en sluiten aan bij de bestaande monitor Sociaal Domein, zodat de voortgang integraal en

gestructureerd kan worden gevolgd. Met daarbij de kanttekening dat het lastig is om te zien welke maatregelen wel effect hebben.

1. Versterken van gebiedsgericht werken door stevige lokale teams als toegangspoort

Gebiedsgericht werken in een stevig lokaal team versterkt de regie van de inwoner. Het team werkt integraal, multidisciplinair en gebiedsgericht, in nauwe samenwerking met de sociale basis. Waar mogelijk biedt het team zelf ondersteuning, en wanneer aanvullende expertise nodig is, wordt deze gericht en tijdig ingezet. Hierdoor worden hulpvragen eerder opgepakt en kan zo licht mogelijke ondersteuning worden geboden, wat bijdraagt aan het voorkomen van zwaardere zorg en daarmee aan het beheersen van de kosten.

Dit wordt gerealiseerd door de netwerksamenwerking met partners verder te versterken, onder andere via de ontwikkeltuinen in samenwerking met MET Welzijn, Dijk en Waard Sport, Wonen Plus Welzijn en Zaffier. In de ontwikkeltuinen wordt geëxperimenteerd met nieuwe samenwerkingsvormen en werkwijzen. In de ontwikkeltuin bespreken professionals uit verschillende domeinen—Wmo, Jeugd en Zaffier—casuïstiek gezamenlijk. Door deze integrale blik wordt automatisch breder gekeken naar de vraag achter de vraag en ontstaan andere, vaak passender oplossingen.

In een recente casus dacht de school dat een jongen vastliep en verwachtte men een jeugdhulpvoorziening. Ouders herkenden dat probleem minder. Waar voorheen direct een jeugdwetvoorziening zou worden ingezet, is nu gekozen voor een sportgerichte voorziening die beter aansluit bij de behoefte van de jongen. Zo wordt niet meteen naar een maatwerkvoorziening gegrepen, maar gekeken naar lichtere, effectievere alternatieven.

Het bevindt zich nog in de startfase en in de komende periode volgt verdere verdieping van de werkwijze voor het Stevig Sociaal Team.

2. Betrekken van JG-coaches bij huisartsenpraktijken en samenwerking huisartsen

De samenwerking met huisartsen en POH-GGZ speelt een belangrijke rol in het vroegtijdig signaleren van problemen en het voorkomen van onnodige verwijzingen naar zwaardere vormen van hulp en ondersteuning. Door op casusniveau samen af te stemmen, ontstaat een vollediger beeld van de situatie van een inwoner en worden passende, lichtere oplossingen sneller gevonden.

In Centrumwaard is een pilot gestart waarbij een gezinscoach één dag per week aanwezig is in de huisartsenpraktijk en nauw samenwerkt met de POH-GGZ. In gezamenlijke casuoverleggen zijn inmiddels ongeveer dertig casussen besproken. Veel daarvan hebben betrekking op scheidingsproblematiek. Door de integrale aanpak blijkt dat er andere, meer passende oplossingen worden gevonden dan voorheen: waar eerder vaker direct werd doorverwezen naar een maatwerkvoorziening, wordt nu veel vaker succesvol gebruikgemaakt van het voorliggend veld.

Daarnaast wordt ZorgDomein geïmplementeerd, waardoor huisartsen rechtstreeks kunnen communiceren met de gemeente, inclusief meldingen. Deze werkwijze versterkt de samenwerking verder en maakt het proces efficiënter. In de komende periode wordt deze aanpak breder uitgerold naar andere gebieden binnen de gemeente.

3. Inzetten GGZ-professionals in het voorliggend veld

Het dichterbij organiseren van GGZ-expertise in het voorliggende veld kan een belangrijke bijdrage leveren aan het tijdig en effectief oppakken van complexe hulpvragen. Door vroeg in het proces GGZ-professionals te betrekken, kunnen

problemen eerder worden herkend en behandeld, waardoor inzet van duurdere tweedelijnszorg in veel gevallen kan worden voorkomen. In het vierde kwartaal van 2025 vindt een nadere verkenning plaats naar verschillende mogelijkheden om GGZ-expertise structureel te verbinden met het lokale veld. Hierbij wordt onder andere gekeken naar aansluiting bij het Stevig Lokaal Team, samenwerking met POH-GGZ en huisartsen, en het versterken van de verbinding met onderwijs en kinderopvang. Tegelijkertijd worden de regionale ontwikkelingen meegenomen om goed aan te sluiten bij bredere samenwerkingsinitiatieven. Hoewel de uitvoering nog niet is gestart, zijn de eerste gesprekken gevoerd om te verkennen hoe GGZ-professionals dichterbij het lokale team kunnen worden gepositioneerd. Andere gemeenten hebben hier al positieve ervaringen mee, wat richting geeft aan de mogelijkheden. De verwachting is dat in 2026 gestart wordt met de implementatie van de gekozen aanpak

4. Regievoeren op complexe casussen, doorbraakmethode, betaalovereenkomsten, samenwerking GI

Door sterker in te zetten op regievoering bij complexe en kostbare jeugdzorgcasussen ontstaat beter inzicht in wat een gezin of jongere écht nodig heeft. Dit maakt het mogelijk om passende ondersteuning te bieden, trajecten waar mogelijk af te schalen naar lichtere vormen van hulp of om de trajectduur te verkorten. Daarnaast wordt scherper gekeken naar contractvoorwaarden en aanpalende wet- en regelgeving en hoe langdurige trajecten efficiënter kunnen worden ingericht.

Een belangrijk onderdeel hiervan is het verkrijgen van meer inzicht in mogelijke knelpunten binnen werkprocessen en hiaten in het huidige aanbod. De inzet van de doorbraakmethode ondersteunt dit: bij vastgelopen casussen wordt samen met betrokken professionals buiten de bestaande kaders gedacht om tot nieuwe, creatieve en beter passende oplossingen te komen. Dit draagt bij aan zowel betere ondersteuning voor gezinnen als een effectievere inzet van middelen.

De afgelopen periode is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden, in samenhang met de doorontwikkeling van de integrale gebiedsteams en het programma Stevig Lokaal Team. Vanaf 2026 start de uitvoering, bestaande uit het maken van analyses, gerichte procesregie, verbeteracties in jeugdtrajecten en advisering over de optimalisatie van werkprocessen en het beschikbare aanbod.

5. Afbakening reikwijdte jeugdzorg

Door een scherpere afbakening van de reikwijdte van de jeugdzorg kan het aantal toewijzingen naar jeugdhulp afnemen. Door duidelijker te bepalen wat wél en niet onder de Jeugdwet valt, kunnen individuele voorzieningen in meer gevallen worden omgezet naar collectieve ondersteuning in het voorliggende veld of worden opgepakt binnen andere domeinen, zoals onderwijs of armoedebeleid.

Om deze beweging te ondersteunen, wordt in 2025 de lokale regelgeving aangescherpt: een aangepaste verordening treedt in het tweede kwartaal in werking, gevolgd door vernieuwde beleidsregels in het vierde kwartaal. Daarnaast sluit deze ontwikkeling aan op het ontwerpvoorstel over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht, waarmee landelijk verduidelijking wordt beoogd.

Ook regionaal wordt gewerkt aan een eenduidige aanpak, onder meer via het project *Afwegingskader Jeugdwet/Passend Onderwijs*, dat professionals helpt betere keuzes te maken bij grensvlakvragen. Ter ondersteuning worden verschillende trainingen aangeboden, zoals het stappenplan van de Centrale Raad van Beroep en scholing gericht op de verdere afbakening tussen Jeugdwet en Passend Onderwijs. Deze inzet draagt bij aan een meer doelmatige en eenduidige toepassing van de jeugdhulp.

6. Versterken van toezicht en handhaving

Door het versterken van toezicht en handhaving wordt beoogd zorgfraude en onrechtmatige declaraties terug te dringen, waardoor kosten worden bespaard. Hiertoe is een tweede toezichthouder aangesteld en wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een regionaal plan van aanpak voor de doorontwikkeling van het toezicht op jeugd en Wmo.

Daarnaast worden verschillende instrumenten ingezet om de rechtmatigheid en betrouwbaarheid van zorgaanbieders te waarborgen. Dit omvat interne quick-scans van aanbieders, calamiteitentoezicht en regionale bedrijfsvoeringstoetsen. Bevindingen uit deze onderzoeken, zoals mogelijke onregelmatigheden, worden doorgeleid naar de toezichthouder voor nader onderzoek en vervolgacties.

7. Aanpak complexe scheidingen

Door eerder in te zetten op voorlichting en ondersteuning bij echtscheidingen kunnen complexe scheidingssituaties worden voorkomen en kinderen sneller en effectiever worden geholpen. Dit draagt bij aan het terugdringen van dure, intensieve vormen van zorg.

Vanaf 2026 start een pilot met een gezinsadvocaat in samenwerking met de gemeente Alkmaar. Dit is onderdeel van een brede aanpak waarin zorg en recht voor jeugdigen en ouders geïntegreerd worden. Het scheidingsadviesteam biedt laagdrempelig expertise op het gebied van scheiden aan professionals, zodat zij sneller passende ondersteuning kunnen bieden.

In de pilot worden vijf trajecten opgepakt, waarbij een advocaat-mediator met expertise in familierecht samenwerkt met een gedragswetenschapper om regie te voeren over het gehele scheidingsproces. Tegelijkertijd wordt ingezet op deskundigheidsbevordering bij professionals, zodat zij scheidingsdynamieken kunnen herkennen, het escalatieniveau kunnen inschatten en passende interventies kunnen kiezen. Ervaringen in andere gemeenten laten zien dat dit soort interventies positief effect hebben.

8. Versterken sociale basis

Het versterken van de sociale basis is gericht op het vroegtijdig ondersteunen van kinderen, jongeren en gezinnen, waardoor de kans op zwaardere vormen van zorg afneemt. Door een verschuiving van individuele voorzieningen en subsidies naar collectieve, groepsgerichte voorzieningen wordt het preventieve veld effectiever en kostenefficiënter.

Binnen dit project is gestart met een nul-analyse van de sociale basis: wat is er beschikbaar en waar liggen hiaten? Op basis hiervan worden subsidies gericht ingezet en waar nodig aanvullende subsidies toegekend. De samenwerking met het Stevig Lokaal Team wordt versterkt, waardoor ondersteuning integraal en dichtbij kan worden geboden. Het project richt zich op het verschuiven van individuele naar collectieve, preventieve aanpakken, en dit traject wordt de komende periode verder voortgezet

Vervolg:

Vanaf 2026 start de uitvoering van de eerste tranche van maatregelen. In hetzelfde jaar wordt een voorstel uitgewerkt voor een mogelijke tweede tranche, zowel op lokaal als regionaal niveau. Daarnaast wordt in het tweede en vierde kwartaal van 2026 de voortgang van de ontwikkelmaatregelen gemonitord, zodat tijdig bijgestuurd kan worden waar nodig.

4 **Monitor Sociaal Domein**

Jaarlijks ontvangt de gemeenteraad de Monitor Sociaal Domein, waarmee de voortgang van het Integraal Beleidskader Sociaal Domein wordt gevolgd. In het najaar van 2024 heeft de raad de impactindicatoren en de opzet van de monitor vastgesteld. De Monitor Sociaal Domein 2024 fungeerde daarbij als nulmeting. Nu, een jaar later, worden de resultaten nader toegelicht in de Monitor Sociaal Domein 2025 en is er ruimte voor het stellen van verdiepende vragen. Het collegebericht en de monitor zijn ter bespreking toegevoegd aan de agenda.

In de monitor zijn enkele opvallende cijfers opgenomen. Deze zijn in de stukken reeds geduid en zijn tijdens de commissievergadering Sociaal Domein nader toegelicht. Bij de vorige behandeling in de commissie is gevraagd of er ook inzicht kan worden gegeven in recidive. Dit is op dit moment nog niet mogelijk gebleken; de verwachting is dat in de rapportage van mei 2026 hier wel inzicht in kan worden geboden. Vanuit de commissie is nu de suggestie gedaan om in toekomstige monitors meer aandacht te besteden aan ouderenmishandeling. In het najaar zullen het Stevig Lokaal Team en de bijbehorende ontwikkelmaatregelen worden toegevoegd aan de Monitor Sociaal Domein.

5 **Inkoop thuisondersteuning**

De huidige inkoopovereenkomsten voor thuisondersteuning Wmo (huishoudelijke hulp) lopen eind 2026 af. De inkoop van deze ondersteuning is een bevoegdheid van het college. Gezien het aanzienlijke volume van het product en het feit dat het vaak kwetsbare inwoners raakt, is ervoor gekozen de raad uitgebreider te informeren dan gebruikelijk via alleen een collegebericht. Daarom is in de commissie Sociaal Domein een presentatie verzorgd over dit onderwerp.

Tijdens deze presentatie is ingegaan op de aard en omvang van de thuisondersteuning, de huidige knelpunten en ontwikkelkansen, landelijke trends, de gewenste beweging binnen de gemeente Dijk en Waard en de onderliggende keuzes voor de nieuwe inkoop.

De inkoop van thuisondersteuning wordt lokaal voortgezet. Buurgemeenten beschikken reeds over lopende contracten. Gezien het lokale karakter van deze branche wordt vastgehouden aan het uitgangspunt dat werkzaamheden zoveel mogelijk op fietsafstand van de woning van de inwoner plaatsvinden. Het inkoopproces is opgebouwd uit vier fasen. In de voorbereidingsfase wordt uitgebreid onderzoek gedaan om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de opgaven en aandachtspunten. In de implementatiefase is nadrukkelijk aandacht voor de gevolgen voor zowel cliënten als medewerkers. Mocht het traject onverhoopt geen doorgang vinden, dan vraagt dit om zorgvuldige afwegingen, onder meer met betrekking tot werkgelegenheid en de continuïteit van ondersteuning.

Planning inkooptraject Thuisondersteuning

Thuisondersteuning richt zich niet alleen op het realiseren van een schoon en leefbaar huis. Het product is breder van aard en vervult ook een belangrijke vroegsignaleringsfunctie. Signalen dat het minder goed gaat met een inwoner worden doorgegeven aan de zorgcoördinator. Op dit punt zijn verdere verbeteringen mogelijk. Daarnaast speelt het sociale aspect een grote rol: de ondersteuning kan eenzaamheid verminderen en leidt vaak tot het ontstaan van een vertrouwensband tussen inwoner en ondersteuner. Om die reden zijn ook welzijnspartijen betrokken bij dit traject. Tevens wordt gekeken naar de inzet van nieuwe technieken en innovaties, zoals het werken met ondersteunende technologieën (bijvoorbeeld robots). Een belangrijk onderdeel is de inzet op regievoering en coaching. In sommige situaties is sprake van onderliggende problematiek, zoals een licht verstandelijke beperking (LVB), GGZ-problematiek of beginnende dementie. Door tijdige en passende begeleiding en coaching kan vaak worden voorkomen dat zwaardere vormen van ondersteuning nodig zijn. Daarbij wordt steeds gekeken naar wat iemand zelf kan en waar ondersteuning noodzakelijk is.

De zelfredzaamheid van inwoners en hun netwerk staat centraal. Er wordt uitgegaan van wat iemand wél kan, in plaats van wat niet meer mogelijk is, altijd afgestemd op de individuele situatie. De uitgangspunten van het Integraal Beleidskader Sociaal Domein (IBK) zijn hierbij leidend en vormen een belangrijk fundament onder het inkooptraject. In 2024 is binnen de gemeente Dijk en Waard een belangrijke wijziging doorgevoerd met het afschaffen van de dienstenvouchers. Daarnaast spelen vraagstukken rondom indexering. Ook landelijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing, langer zelfstandig thuis wonen en de krapte op de arbeidsmarkt, zijn van invloed op de nieuwe inkoop. Verder wordt rekening gehouden met een mogelijke herinvoering van een inkomensafhankelijke bijdrage, waarvoor besluitvorming door het Rijk wordt afgewacht. Er wordt ingezet op het stimuleren van positieve bewegingen die inwoners zelf gemakkelijk kunnen oppakken en volhouden. Het keukentafelgesprek biedt niet altijd volledig inzicht in wat iemand daadwerkelijk nodig heeft. Door andere professionals, zoals een fysiotherapeut, eerder te betrekken, kan beter worden meegedacht en kan de ondersteuning waar nodig later worden bijgesteld.

In het kader van de nieuwe inkoop zijn ophaalsessies georganiseerd met aanbieders. Daarbij is aandacht besteed aan het doorbreken van claimgericht denken ('ik heb er recht op') en aan de waarde van informele momenten, zoals samen een kop koffie drinken, die bijdragen aan het sociale welzijn van zowel de cliënt als de ondersteuner. Het vastgestelde afwegingskader biedt aanbieders hierbij duidelijkheid. Het vaststellen van de ondersteuning is gebaseerd op een vijfstappenmodel, waarbij wordt uitgegaan van vertrouwen en aandacht voor mentale gezondheid. De voorlopige koers richt zich op werken vanuit het perspectief van de inwoner en op het benutten van kansen voor transformatie en innovatie. Deze richting wordt de komende periode verder uitgewerkt en afgestemd op de mogelijkheden en ontwikkelingen binnen de eigen organisatie.

6 Overdracht volgende raad

Tijdens dit agendapunt heeft de commissie kort stilgestaan bij de overdracht naar de volgende raad en specifiek de overdracht van de commissie Sociaal Domein. Eerder dit jaar heeft er al een evaluatie plaatsgevonden. Vanuit deze evaluatie zijn aandachtspunten naar voren gekomen.

7 Rondvraag en sluiting